

Indicațiunea, Administrațiunea
și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târguțu
Inului Nr. 30.
Căsuțe nefrancați nu se primesc.
Manuscrisurile nu se restituie.
Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare, Târguțu
Inului Nr. 30.
Inscrisurile mai primesc în
L. Nass, Haasenstein & Vogler (Otto
Kass), H. Schalek, Alois Hermann, M.
Dukas, A. Opatk, J. Donnerberg; în
București: A. V. Goldberger, Eck-
stein Bernat; în Frankfurt: G. L.
Dank; în Hamburg: A. Steiner.
Prețurile inserțiilor: o serie
parmond pe o coloană 6 cr. și
10 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o
seră 10 cr. v. a. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU IV.

„Gazeta” este în fă-care și.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
pe un an 8 fl., pe trei luni 5 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
a administrațiune, piața mare,
Târguțu Inului Nr. 30 etagiul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
sau 15 bani. Atâtă abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 210.

Brașov, Joi, 24 Septembrie (6 Octombrie)

1892.

Nou abonament

la

„GAZETA TRANSILVANIEI”.

Cu 1 Octombrie 1892 st. v.

se deschide nou abonament.

la care invităm

pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului

Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 3 fl.
pe șase luni 4 fl., pe un an 12 fl.
Pentru România și străinătate: pe trei
luni 10 franci, pe șase luni 20 franci, pe un
an 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminică:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 2 fl., pe
șase luni 1 fl.
Pentru România și străinătate: pe un an 8
franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor și
mai repede prin mandate postale.

Administrațiunea

„Gazetei Transilvaniei”.

Brașov, 23 Septembrie v.

Enunțările, ce s-au făcut
la deschiderea delegațiilor în
Pesta, atât în discursul tronului,
cât și în esposeul ministrului
de externe ne sunt aji cunoscute
în totă estinderea lor. Ele cul-
minază în asigurarea, care a de-
venit acum stereotipă, că pacea
este deocamdată asigurată.

Discursul tronului evită orîce
espresiune, care ar da naștere
unor îngrijiri sau îndoielî în pri-
vința acosta. El se mărginesce a
constata, că dela ultima sesiune
a delegațiilor „situațiunea nu
s'a schimbat în mod esențial”.

În rëndul trecut mesagiul
a accentuat pericolele „situați-
unei politice europene”. Acum nu

vorbesc de aceste pericole, der
din afirmarea, că situațiunea nu
s'a schimbat de atunci în mod
esențial, urmază logic, că pe-
ricolele încă nu sunt delaturate.
Mesagiul speră însă, că bunele
raporturi ale monarhiei noastre cu
tote puterile, apoi legăturile ei in-
time cu imperiile aliate și în fine
trecuți, ce ar simți o poporele
de-a avé liniște, vor contribui pu-
ternic la asigurarea și susținerea
păcii.

Cu toate acestea accentuază me-
sagiul neapărata necesitate de a
impune monarhiei nouă jertfe pen-
tru întărirea și perfecționarea teh-
nică a puterii armate dîcîndu, că
aceste nouă pretensiuni nu sunt
nicidecum neașteptate. Conte
Kalnoky o spune mai lămurit în
esposeul său, că aceste pregătiri
de răboiu au devenit un „râu
cronic”, cu care lumea a înce-
put „a se deda”.

În partea dintăiu a esposeului
său, ministrul de externe ocu-
pându-se cu vorbirea delegatului
(Ceh tiner) Eym, care a susți-
nut, că poporul boem n'are
încredere în tripla alianță, dîse,
între altele, că nicidecum nu se
poate pretinde, ca politica este-
rioră și poziția europeană a mo-
narhiei să se facă dependentă și
să se judece după pozițiunea și
punctul de vedere național al
făcăruia dintre poporele monar-
chiei. Ministrul nu crede, că pă-
rerea delegatului Eym este păre-
rea exclusivă a poporului ceh și
declară procederea lui ca păgu-
bitore pentru interesele monar-
chiei.

La întrebările asupra naturii
tratatorilor de alianță contele Kal-
noky răspunde, că și tratatul cu
Germania și cel cu Italia au
un caracter curat defensiv, că
cel dintăiu, care s'a publicat,
n'are nici o clausulă secretă, er
cel din urmă nu s'a publicat,

pentru că s'a stipulat de a se
ține secret.

Kalnoky a vorbit mai de-
parte de raporturile cu celelalte
puteri și de împrejurarea, că cu
tote schimbările de ministeriu în
România, Italia și Anglia, rapor-
turile esteriore cu aceste state au
rămas neschimbate, ceea ce spe-
reză, că va fi și față cu schimba-
rea ministeriului din Sârbia, întem-
plată de curînd.

În fine ministrul de externe
se ocupă de situațiunea în Orient,
dîcîndu, că departe de a voi să
ocupe o pozițiune privilegiată acolo,
monarhia noastră dorește și ni-
suesce, ca făcarea dintre poporele
Orientului să se potă desvolta și
întări de sine stătător și să potă
înflori și economicese. Acesta,
dîce Kalnoky, se întimplă în Ro-
mânia, Bulgaria se desvoltă pe
basă forte sănătoasă și Sârbiei îi
dorește să mîrgă pe aceeași cale
ca vecinii săi.

Enunțările contelei Kal-
noky nu conțin nimic nou nici
cu privire la politica orientală a
monarhiei, der ele trebuie să deș-
tepte din nou nedumeriri îndată
ce vom asemăna politica este-
rioră cu politica interioră din
statele dualiste și mai ales din
statul ungar. Colo principii li-
berale privitoare la desvoltarea de
sine stătătoare a poporelor, ici în
Ungaria o politică diametrală opusă
acestora principii de liberă des-
voltare, colo dorința și nisuința,
ca statul român să se întărească
în toate privințele, ici stăruințe și
nisuințe cu totul dușmănoase lim-
bei și naționalității române.

Acest contrast cumplit în-
tre politica esteriore și interioră
a monarhiei este care face să fiă
atât de disonantă partea din urmă
a esposeului ministrului nostru de
externe privitor la politica or-
ientală.

Din delegațiuni.

Răspunsul M. S. monarhului.

M. Sa monarhul, primind delega-
țiunile, a răspuns prin următoarele vor-
birilor, ce i au adresat delegațiile:

Espreșiunea fidelității și a ali-
pirei D-Vostră îmi umple inima cu
o sinceră mulțămire. Primiți pen-
tru acosta mulțămirea mea.

Dela ultima sesiune a dietelor
șării, situațiunea esternă în esență nu
s'a schimbat. Relațiile noastre cu
tote puterile au rămas în totă
privința amicale, și legătura plină
de încredere, ce păstrăm cu sta-
tele aliate cu noi, tot mai mult
își valorază influența binefăcătoare
asupra susținerii păcii.

Dorul de pace al poporelor
și îngrijirea de bunăstarea mate-
rială negreșită, că înriuresc cu
moderațiune asupra raporturilor
internaționale, și astfel guvernele
și-au îndreptat nisuințele lor în
anul trecut mare parte asupra
cestiunilor economiei naționale,
anumit asupra aceea, ca comer-
ciul monarhiei să se așeze pe
base mai sigure prin convenții de
durată mai lungă.

Atară de convențiile încheiate
cu Germania, Italia, Elveția și
Belgia, cari sunt deja în vigore,
și tractările făcute cu Sârbia au
condus la un rezultat multu-
mitor și speru, că nu peste mult
va pași în viață și acosta conven-
țiă, spre binele ambelor părți.

Suma cheltuelilor armatei și
a marinei au croit o guvernele mele
conform limitelor necesare și a-
vînd în consciențiosă considera-
țiune raporturile financiare ale mo-
narhiei.

Sporul, ce se arată față cu
budgetul anului trecut, nu este
neașteptat, fiindcă el provine
din astfel de proiecte, de repetițe
orîce desbătute, ale ministrului meu
de răboiu, ctri din considerațiuni
financiare au trebuit, ce-i drept,

„FOILETONULU GAZ. TRANS.”

Somnambulul în închisore.

(Din memoriile unui oficeru franceș.)

(Fine.)

— Nu mi-a succedut a aduce în Con-
ciergeria o somnambulă, dîse colonelul.
Aparatul nerval al unor astfel de
persone, mai bine se potă întrebînța în
actele de somnambulism. Am sciut
însă să-mi procuru un orfanu, după
cum dîce somnambulii. Acesta e un
copil, cu o inimă nevinovată copilărescă
și au e trecut de 12 ani. Acesta se nu
fi născut în zodia săgetătorului, a ge-
menilor său a feciorei. Der de sine se
înțelege, că nu punu nici un pondu pe
reerînțele acestea. În copilul unuia
dintre temnioeri am descoperit un
astfel de copil și l'am înduplecat
să-mi stea astăci sera la dispozițiune.

O seriozitate adencă neobiciuită era
în ființa colonelului în sera acosta. El
nu mai vorbi și privea afară gîndin-
du-se.

După cîtva timpu bătă cineva ușor

în ușă. Unu copil drăgălașu intră în-
lăuntru. El se opri aruncîndu cu sfială
priviri întrebătoare asupra bărbaților
străini.

— Vino mai aprăpe, copile, și fii
fără sfială! îl agrăi colonelul cu blân-
dețe apropiindu-se de el și neteđindu-i
cu mîna pîrul său castaniu și crețu.
El aședă în mijlocul odăiei unu scaun
și puse pe acesta unu globu de sticlă
plin cu apă.

— Generale, dîse el, de sigur, că
te îndoesc încă în somnambulism. Prin
urmare îți dau D-tale dreptul, să pro-
bez rezultatul acestuia. Te rog să ho-
tărăsci, ce întrebare a viitorului și a tre-
cutului dorești să fiă desvilită.

Fără să se gîndescă multu, genera-
lul răspunde: Ași voi să soiu cum va fi
finea vieții mele. Vocea sa avea un
tonu sigur, der unu zimbet fugitiv și
posomorit în ochii săi trădau, că de
chinuitor se luptă în interiorul său a-
costa întrebare. O fidelitate adevărată și
rară față de regalitatea detronată și fără
putere, îl aduse între zidurile aceste,

dealtmintrelea hotărîte numai pentru cri-
minali. I parea sigură mörtea prin mîna
călăului. Său putea el să mai spere la
o mörte onorifică de soldat?

— Alegeți o altă întrebare, 'lă rugă
colonelul cu insistență.

— Nici prevederea cea mai îngro-
zitoare nu mă va înpăimănta, asigură ge-
neralul cu o liniște bărbătescă. Eu sunt
decis la toate. Rămănu la dorința mea.

Cu un gest de desprare se in-
torse colonelul.

— Atunci nu-mi mai rămăne altoeva,
decăt să renunț la actul intenționat.
Aide să începem partia de whist!

— Acesta o presimțiamu, zîmbi ge-
neralul. Chiar d-tale își lipsesce încre-
derea necondiționată în somnambulism.
La o cerere energică și îndrăsnită se
zădărnicesc întrăga artă.

— Ei, dorința să-ți fiă implinită, dîse
colonelul cu o voce secă. Onorea mea
o pretinde acosta. Respingu dela mine
însă orîce responsabilitate. Doream to-
tuși, pe Dumneșeu meu, ca să nu fi
pusu o întrebare așa de fatală, și ca

să nu-ți fi promis niol unu experimentu
de somnambulism.

— Ingenunche înainte scaunului,
dîse el cătră copil cu o voce poso-
morită, și nu te uita, deoată în apa din
globul de sticlă.

Apoi se plecă spre celu ce inge-
nunchiă, îl neteđi necontentu cu mîna,
dela capu în jos pe spinare.

O adencă tăcere domnea în cameră.
Era, ca și cînd dintre cei prezenți ni-
menea n'ar fi îndrăsnit să respire.

Liniștea în spațiul, abia pe jumătate
pîtrunsu de lumină, era ca și plină de
duhuri. Colonelul răsufă greu, pe cînd
magnetisa pe copil. Pe fruntea sa oc-
deau picături de sudore. Și copilul era
peste totu acoperit cu sudore. Der el
ingenunchiă, fără a se mișca, ca și în-
cleștat de o putere farmecătoare. El
sămăna cu un cadavru. Ochii săi pe
jumătate închiși erau așintți, ca în vis,
asupra globului de sticlă.

De-odată tresări.

— Ce vedu? — răsună înăbușit
vocea colonelului.

ca în parte, să se delătoreze, dărâ a căror realizare a devenit necesară din punctul de vedere al întăririi treptate a armatei și al perfecționării ei.

Venitele Bosniei și ale Herțegovinei vor fi satisfăcătoare și în anul acesta pentru a se acoperi cheltuelile administrative ale acestor țări, cu atât mai vârtos, că în toții ramii economiei de acolo se poate observa un progres statornic.

Incredându-mă în prevederea și patriotismul cu care D-Vostre pașiți la rezolvarea problemei, ce vă stă înainte, doresc cel mai bun succes lucrării D-Vostre și vă salut din inimă pe toți.

„Egyetértés” spune, că M. Sa monarhul era grozav de rău dispus, așa că membrii vechi ai delegațiilor nu și aduc aminte, ca Maj. Sa să fi primit vre-odată în mod așa de rece și de indiferent delegațiile.

Un succes moral al ministerului Gladstone.

Ministerul liberal al lui Gladstone a raportat un succes moral foarte important. Partida parlamentară irlandeză a publicat un manifest subsemnat de *Mac Charty*, către Irlanda din străinătate, în care se accentuează, că partida este convinsă despre sinceritatea intenției guvernului liberal, care va duce în deplină proiectul home-rule, în sensul mulțumitor pentru poporul irlandez, chiar în contra unei eventuale rezistențe din partea camerei lorilor.

Am adus câte-va postulate ale Irlandezilor, împărțite de *John Redmond*, în revista „Nineteenth Century”. Mai amintim următoarele:

Prerogativele coronei rămân totuși aceleași. Guvernul monarhiei exercită aceeași putere supremă în toate atacurile generale, ca și până acum, ca și când n'ar exista de loc o legislație irlandeză. Afacerile externe, deciziunea asupra războiului și păcii, administrarea coloniilor, armatei și marinei etc. rămân în sarcina parlamentului central. Se va stabili apoi ce cât are să contribuie Irlanda la cheltuelile monarhiei și câtă parte din datoria publică se vine asupra Irlandei.

Irlanda are ca și mai înainte reprezentanții săi în parlamentul central. Aceștia vor avea însă să voteze numai în afacerile privitoare la monarhia întregă; parlamentul irlandez are controla superioară peste afacerile irlandeze, ca și când nici n'ar exista parlamentul central. Instrucțiunea publică, comer-

ciul, fabricile, lucrările publice, calea ferată sunt sub parlamentul irlandez, care în afacerile curate irlandeze posedă aceeași libertate, ca și parlamentul unei națiuni independente.

SCIRILE ȚILEI.

— 23 Septembrie.

Proiectele lui Csáky. „*Corr. Bureau*” comunica ziarelor vieneze, că ministrul de culte și instrucțiune publică contele Albin Csáky, conform declarațiilor făcute în decursul desbaterei bugetare trecute, va depune pe biroul camerei, încă în viitoră desbatere bugetară, proiectele sale asupra: *matriculei civile speciale, asupra libertății conștiinței și religioase*, precum și proiectul referitor la *recepțiunea religiei mosaice*. Proiectul din urmă nu face deosebire Evreii între ortodoxi și neologi, ci vorbește în general despre recepțiunea religiei mosaice. Unul dintre §§ acestui proiect se va ocupa și de *convertire*, conform regulilor privitoare la convertirea dintre confesiunile creștine.

„*Sermană țără nefericită!*” Sub titlul acesta cetim în „*Gaz. Bucovinei*.” În pledoarul său în procesul defraudărilor din Bucovina, apărătorul Dr. Victor Rosenfeld a discutat, între altele, următoarele: „*Sermană Bucovină nefericită! Nefericită nu de aceea, că o populație coruptă ar fi contribuit la decadența funcționarilor, nu — nefericită, pentru că funcționarii streini, și nu născuți în țară, au câștigat o putere asupra țării, pentru că demoralizarea nu a crescut în țară, ci a fost importată acolo de către funcționarii streini*” său, după cum a discutat Spending, de către *coteria lesésă*.”

Adevărat să fie? Foile ungurești debută cu o soare caracteristică. Ele spun, că Maj. Sa cu ocazia primirii delegațiilor a vorbit între alții cu delegații dietelor din Austria de jos, *Richter* și *Suess*, către cari să fi discutat, că *stările de acolo sunt nestatornice*. Pe lângă astfel de debateri să fi discutat M. Sa, ori ce lucrare folositoare devine imposibilă. *Acesta este rușine și scandal înaintea întregii lumi*. Cătră deputatul *Spincici* să fi discutat: „*D-ta mi-ai cauzat multă durere*.” — Se poate oare, ca Maj. Sa să fi pronunțat astfel de cuvinte către numiții delegați, dintre cari unii au apărut cu multă dreptate și curajiu cauza naționalităților?

Scire militară. Recruții din regimentul Nr. 2 de infanteria, „*Alexandru I de Rusia*”, au plecat de aici adimineață cu un tren separat la Viena, unde și are garnisona numitul regiment. Până la

gară recruții au fost petrecuți de musica militară a reg 82, precum și de printrii, rudele și amicii lor.

Printă nebun. Din Viena se telegrafează, că după cum scrie „*Wiener Allg. Ztg.*”, printul Petru Coburg, fiul cel mai bătrân al printului August Coburg, a nebunit, voind să sară pe ferestra palatului Coburg.

Furnisări. Direcțiunea de tracțiune a căilor ferate de stat ung. din partea stângă a Dunărei are lipsă de materialuri de asfalt, plăci de metal, țigle și materialuri de iluminat; condițiunile mai detaliate se pot vedea în biroul camerei comerciale și industriale din Brașov.

General al Iesuiților a fost ales în 2 Octombrie n. o. în mănăstirea Loyola, din Spania, paterul Martin.

Esposiția națională în Roma. Pe anul 1895 se proiectează aranjarea unei esposiții naționale în „*cetatea eternă*”. Ea va avea și caracter politic, deoarece se va deschide de odată cu jubileul de 25 de ani al intrării Italianilor în Roma. În fruntea comitetului se află *Guido Baccelli* și *Arbil*.

Resultat de lenire durabilă. În cazul de șoldină durerosă, de dureri reumatice la spinare, membre și la încheieturi se întrebunțeză pentru trasă (frotat) *Franzbranntwein-ul* și sare a lui *A. Moll* cu cel mai mare folos. Prețul unei sticle 90 cr. Se expediază în toate Țările cu rambursă postală prin farmacistul *A. Moll*, liferant al curții c. și r. Viena, *Tuchlauben 9*. În farmaciile și băcăniile din provincie să se ceară anumite preparatele lui *Moll* prevăzute cu marca de apărare și subscrierea sa.

Protest în cestiunea regaliilor.

Văzându, că în cestiunea răscumpărării regaliilor, nimenea dintre cei cămași ai noștri nu ia inițiativa pentru apărarea intereselor foștilor iobagi români, d-lu *Ludovic Simonu*, mare proprietar în Sângeorgiul de Câmpia, luase încă de astă primăveră inițiativa, de-a face însuși, pe cale privată, ceea ce-i va sta în putință în favorul foștilor iobagi români.

Spre scopul acesta, d-sa încă prin luna lui Aprilie c. publicase în colonele foiei noastre un apel, cerând dela foștii iobagi de prin comunele românești autorizația, de-a protesta în numele lor. A și primit în urma acesta plenipotențe scrise și subscrise din partea unui număr însemnat de foști iobagi români, în numele cărora, d-lu *Ludovic Simonu* a înaintat un protest bine motivat către dietă, er altul către Majestatea Sa. Cel dintâiu, după ce în termeni ge-

nerali arată ilegalitatea faimoșei dispoziții a Curiei din Pesta, prin care regalul foștilor iobagi se declară cu avere comunală, continuă astfel:

On. dietă! Memorata deciziune a Curiei nu are nici basă de drept, nici nu se unesce cu dreptatea și nici nu este echitabilă. Dela noi, omeni laici, acesta este o aserțiune cutozătoare, ne vom sili însă în cele următoare a dovedi convingătoare despre corectitatea plângerii și temeinicia acușățiunei noastre.

I. Cumcă nu are basă de drept, acesta, pe lângă cele duse în introducere, mai apare și din următoarele:

Dreptul de proprietate privitor la regale, ce li-se cuvine foștilor iobagi după moșile lor urbariale, a fost stabilit, nu prin această deciziune a Curiei, ci încă prin articolul de lege 53 din 1871 și încă în formă de proprietate deplină și de sine stătătoare, er nu precum a făcut-o acesta înalta Curie. Așa dăr, în înțelesul paragrafulor 354 și 357 ai codicelui civil austriac, foștii iobagi, avându la mână § lu 2 al articolului de lege 5 din 1871, au dobândit asupra proprietății urbariale dreptul de-a dispune asupra ei și asupra folosinței ei după voia și plăcerea lor.

Prin urmare, dacă cu aceste proprietăți a fost împreunat și drept de regal, atunci foștii iobagi pot să dispună liber și asupra acestui drept de regal. Mai restă așa-dără numai întrebarea, dacă de aceste proprietăți a fost împreunat și drept de regal, în specială drept de cărcumărit, ori nu a fost?

La această întrebare, patenta urbarială dela 21 Iunie 1854 privitoare la Ardeal, care patenta în parte și astăzi este în vigore, răspunde în mod afirmativ; în sensul paragrafului 31 — încă în vigore — al acestei patente, dreptul singuraticilor iobagi de a vinde beuturi spirtoase pe timp mai lung, ori mai scurt, — se susține nealterat.

Așa dără dreptul de cărcumărit a format o parte constitutivă a moșii urbariale, și încă o astfel de parte, care — în sensul § lui 27 al ordinației ministerului de justiție dela 18 Aprilie 1853 (indrumarea dela 23 Iulie 1854 și § ulu 423 al articolului de lege 54 din 1868) — este nedespărțită de proprietate și stă în așa strinsă legătură cu acesta, încât ca atare e și clasificată în șirul averilor imobile.

Așa-dără, dacă § 2 al articolului de lege 53 din 1871, le da foștilor iobagi deplină drept de proprietate asupra foștelor moșii urbariale, atunci în sensul celorl de mai sus lor li-s'a dată puterea de-a dispune și asupra dreptului de cărcumărit, er dacă prin lege li-s'a dat lor drept de cărcumărit, după a noastră modestă părere, erași numai prin lege pot să fie despoziți de acest drept. O astfel de lege însă până acum nu s'a adus, ba încă articolul de lege XXXVI din 1888 a confirmat legea existentă. Unde este așa-dără baza celei dispoziții a Curiei?

II. Dăr ordinațiunea acesta devine și nedreptă în punerea ei în practică, fiind-că, după cum am spus de deja, ou procentele reținute ale competențelor noastre comunale, trebuie să acoperim nu numai acea parte din bugetul

— Vină figură, murmură copilul, ca în somn.

— Cine sunt figurile? întrebă el ărași cu voce înăbușită.

— Doi bărbați.

— Cine sunt acei bărbați?

— Ei poartă uniforme.

— Cum arată ei?

— Unul poartă o tunică frumoasă brodată cu aur și o pălărie de general.

— Cine e celalalt?

— Un soldat, un gardist național.

— Ce faci amândoi?

— Se luptă unul cu altul.

— Cine câștigă?

— Copilul nu răspunde.

— O, o! strigă el de odată într'un ton de groză mare.

— Ce veți?

— Generalul a fost trântit la pământ.

— Ce veți mai departe?

— O, Dumnezeule! Dumnezeule!

Gardistul național îi taie capul generalului.

Cu un țipet plin de groză, rotindu-și ochii, cădă copilul la pământ, palid ca un cadavru. Repede ridică colonelul pe cel leșinat și-l duse la o parte.

Generalul se rădima ou o mână de spatele scaunului. Din fața sa perise ori ce color. El tremura din tot corpul. Ochiul său privea fără lucire înainte.

Bunel și Beugnot i vorbeau adănc emoționați și cu voce mișcată. El tăcea. Apoi eși ou pași nesiguri afară și-și căută celula sa.

Colonelul, care părea foarte obosit, îl privi lung. Ape rece readuse în ori pe copil. După ce se restaurase cu totul, luă conduse colonelul afară. Și celalalt se despărțiră în tăcere.

Acesta a fost în 20 Decembrie. În ziua următoare nu căută generalul nici o conversațiune. El părea obosit și nedurmit și mai mult sta singur în camera sa.

Cătră sēră, cam la aceeași oră, în care se petrecuse acea scenă agitată, îi

inmăună temnicerul o citațiune înaintea tribunalului revoluționar. Generalul o luă cu o liniștită clatinare din cap. El fu osândit la moarte.

La Marliere nu putea să scape de o ciudată neliniște, când se întorcea spre Conciergeria. Sentința somnambulului îi pătrunse adănc în inimă. El era ferm convins de adevărul ei. Când și cum se va schimba în realitate?

În mod întrebător privea el asupra gardistului național, ce-l întâmpină. Ascultându își ridică mai de multe ori capul însus, că ore sună clopotul de alarmă în depărtare prin strade, și că ore tunul de alarmă de pe Pont-Neuf bubue, se anunțe vre-o schimbare a lucrurilor, o rescolă, sau o luptă. Dăr nu se întâmplă nimic. Parisul era liniștit.

După o oră aștepta generalul ou câți-va tovarăși de aceeași sorte lângă zăbrelele cancelariei Conciergeriei, resignat, dăr aducându-și aminte de tabloul enigmatic al somnambulului. Condamnații se pregătiseră pentru căl-

toria la moarte. Grumații lor erau desvelți.

Un servitor al călului le tăia seră pērul. Înaintea zăbrelelor se preumbla în sus și în jos un funcționar municipal și adresa din când în când câte o vorbă de mângăere celorl așteptau soarta.

De odată se auzi o larmă pe stradă. Tropot de cai se auzea, rōtele durăiau. Căruțele de moarte se apropiau. Se auziua zingănind machede pe pardoselă. Un husier, ou căciula roșă de Iacobină pe cap, intră înăuntru, în mână cu lista celorl osândiți. El pași înainte zăbrelelor și ceti tare și ou o monotona indiferentă numele osândiților. Sermanii cu fața ca pământul șovără afară, pe scări în jos, spre carele acoperite cu paie.

Vizitii mânăra cai și alergau pe lângă căruțe, în blusele lor. Căruțele se mișcau urind și greoi pe pavagiul cel prost al stradelor, și pe loitrele carilor se rădimau condamnății, mulți dintre ei sēmănându cu morții.

La Marliere privea înainte ou bra-

comunale, ce revine nouă, iobagilor, și a celorlalți, adică a proprietarilor.

Este adevărat, că această plângere a noastră provine din aplicarea întorsă și neconștientă a memoratei deciziunii, dar faptul este și aceea, că această decizie este cauza acelei stări curioase, în urma căreia din banii săracilor se acoperă greutățile celor mai cu stare, mai avuți.

III. Dér deciziunea acésta n'are nici bază de echitate. Fiindcă, la ce a țintit înalta Curie r. prin această deciziune? La aceea, ca iobagii să nu se potă achita așa de ușor de greutățile comunale — cum au făcut-o acésta la noi membrii proprietății — ér de altă parte, pentru ca acoperindu-se cheltuelile comunale din procentele capitalului foștilor iobagi, proprietarii să scape de cheltuelile pînă acum încasate de aceștia.

Și ajunsu și-a înalta Curie r. această scop? Nu!

Foștii iobagi, neavându nici o cunoștință despre existența acestei deciziunii a Curiei r., și netrecându-le măcar prin minte aducerea aceleia, și-au vândut părțile lor de regală, prețul l'au primit la mâna proprie pe lângă evicțiune și acum vine înainte moștenitorul dreptului, îi impropriează, îi eșecovă și prin acésta ne despăie de ultima avere pe noi, poporul din Ardelă, și așa destul de sărac.

Aruncările comunale sunt acoperite, ce-i drept, dér nu e acoperită și contribuția directă, de stat; comunele își potă direge drumurile și locurile, potă să-și plătescă notarii și medicii oceruali, etc.... poporul însuși n'are pâne, fiindcă părălțele câștigate sunt mistuite de tot prin regresul îndreptat în contra lor, prin execuțiunile de o parte. ér de altă parte prin cheltuelile proceselor intrate și intrând în masă, cari au de acopă a ne valora drepturile.

Și decă această dispozițiune este neechitabilă față cu iobagii, cu câtă mai neechitabilă este aplicarea ei față cu ereții dreptului, cari prin acésta sunt despăiați de drepturile câștigate în bună credință; câtă de nedreptă este ea față cu aceia, cari au cumpărat competențele urbariale în astfel de timpuri, când nici tribunalele în afacerile de despăgubire n'au avut cunoștință despre existența unei astfel de deciziunii a Curiei, și cari cu atâtă mai vârtos s'au putut dimitte la astfel de întreprinderi, cu câtă astfel de lucruri au fost aprobate de nemărate-ori de către tribunale.

E principiu general, că legea n'are putere reactivă, adică ea nu atinge drepturi acurite.

De ce înalta Curie r. n'a respectat cel puțin această principiu și de ce nu indică competența acelor ereții ai dreptului, cari și l'au vândut în bună credință înainte de a avé cunoștință despre aducerea acestei deciziunii?

Onorată dietă! În mai multe rânduri s'a făcut obiect de discuții meritorie îmbunătățirea stărei Ardelului și din mai multe părți s'a disc, că pînă la creșterea dintr-o naționalitate este nemulțămirea.

Er acum înalta Curie r. aduce o deciziune, care respinge pe câțiva ani tendința salutară de a îndrepta relele; acésta cu atâtă mai vârtosă umple de amărăciune sufletele noastre, și face să

fiă cu atâtă mai greu de suferit dureră, ce ni o cauzează ea, adică pagubele suferite în avere, cu câtă este mai nejustă, nedreptă și neechitabilă și cu câtă pe lângă părțile ei umbrăse n'are absolută părți luminose.

Scimă bine, că Onorata dietă nu potă vindeca plângerile noastre în mod direct, scimă că în sensul legilor noastre constituționale On. dietă nu potă sili pe suprema instanță judecătorească, ca să schimbe această deciziune a sa; ne-ară puté însă să ne ajute în mod indirect prin intervenirea Escelenței Sale a d-lui ministru de justiție, care ar puté să afle mijlocul de vindecare seu în puterea dreptului seu de supremă inspecțiune, seu printr-o simplă admoniare.

(Urmăză subscrierile.)

Acestă protest, despre care foile ungueresol din Pesta spun, că e subscris de „mai multe mii de foști iobagi ardeleni“, s'a tipărit în sute de exemplare și s'a trimis câte un exemplar tuturor deputaților din dietă, tuturor președinților de tribunale și tuturor președinților tabelor reg, apoi tuturor ministrilor ungueresol, precum și la cabinetul Curții. Caracteristic e, că exemplarele înaintate direct la dietă, și s'au înapoiat d lui Simonă cu observația, că trebuie contrasignate de un deputat. A apelat d-lă Simonă la toți deputații din dietă, cu rugarea, ca să le contrasigneze, dér nici unul n'a voit, măcar să se dice, că acolo amă avé și „Romăor“. În urmă s'a adresat specială către d-lă Șerbanu de Voila, care după cum ni-se comunică, le-a contrasignat și le-a predat comisiunii justițiare, unde se află și astăzi. Destul, că d-lă Simonă indignat de această procedere a deputaților ungueresol, a înaintat un altă protest directă către Majestatea Sa. Acestă protest îlă vomă publica mâne.

Correspondența „Gaz. Trans.“

Din com. S.-Dobéca, 3 Oct. 1892.

Multă stimată d-le Redactor! În 1 Septembrie 1891 a trecut la cele eterne preotul din S. Măghieruș, tractul Bistriței, Ioană Cupcea, și poporul gr. c. de acolo, a căpătat de preotul administrator interinal pe preotul din Herina, C. Popă, din o comună depărtată de S. Măghieruș. Dér, vai și amar! De câte ori bietul popor nu a fost necesitat în timp de iernă să călătorească câte o jumătate și mai bine de qi până să ajungă la Herina la Constantin Popă, să-lă cheme, să-i facă cele de lipsă, cu tôte că protopopul concernent ar fi putut dispune, când ar soi ce însemnă bunul și dreptul interes al poporului, și când ar soi ce însemnă: „Dela cap se strică peșcele“ — ar fi putut dispune, qiou, pe altă preot mai din apropiere, să nu facă pe bieții poporenți să sbore până peste ală 4 lea sat.

Poporul totuși până azi a tăcut și a înghițit, dér azi vădend, că s'a împlinit un an și o lună și parochia nu este dată nici în concurs, a vădend că s'a împlut paharul, și deși nu pé față, dér cel puțin pe asons, să observe o ferbere, care, decă ven. consistoru va lăsa trebile la încrederea protopopului tractual, e de prevădend, că bine nu va fi.

Deci, am ținut de datorință, în interesul binelui nostru public bisericesc, în interesul onorei noastre religioase, și în urmă în interesul mântuirii sufletelor poporului nostru, a arăta aceștia pe cale publică, ca așa Pr. Veneratul Consistoru să grăbescă nepregetat a face dreptate unei cauze, cu care e foarte periculos a te juca.

Observatorul.

Congresul economic din Anvers.

Anvers, 16 Septembrie v.

(Urmare.)

În general tariful Mac Kinley n'a avut efecte desastroase asupra unui mare număr de articole și se potă observa,

că această lege nu fu destul de studiată la început de către pressă și de lumea europeană, din care cauză se ridicau din tôte părțile numai strigăte de protestări și chiar amenințări.

Economistul american Batchelor spune, că până acum acestă bill n'a avut nici un efect rău asupra întregii situații economice a Statelor Unite. Articolele Europei lovite mai greu sunt de ex. tinichéua, stofele de lână, catifelele, plisa pentru pălării, postavurile, țesăturile fine de bumbac, muselile, instrumentele optice etc. Billul a isbit mai multă astfel de articole, de ôrece în ele posedă Europa o superioritate pe care mai că nu o voră ajunge lucrătorii americani, de ex. în facerea de dantele, și în această casă dările sunt un fel de înlocuit pe consumațiune ér nu o protecțiune a industriei țerei. Opiniunea unora din membrii congresului Statelor Unite, că streinii sunt forțați să împorțe din America chiar și când acésta n'ar primi nimic în schimb, este combătută prin mișcarea comerțului american; importațiunile și esportațiunile au fost aproape egale, cu o diferență cam de 25 milioane dolari. Sumă esportată în aur pentru soldarea bilanșului comercial reprezentată prin acțiuni, obligațiuni, cambii etc.

Turburările triste din urmă pară a demonstra, că lucrătorii au perdit încrederea în billul Mac Kinley și se și simte reacțiunea democratică prin uniunea muncitorilor agriculturii și industriei în contra esplotării, a cărei victime sunt ei din partea milionarilor industriei.

D. Alglave, profesor de economie politică în Paris, declară, că aceste bile n'au atins direct obiectele de prima necesitate pentru lucrători: carne, cereale, locuință; și pentru acésta au fost ele susținute de lucrători, cel puțin la adoptarea lor. Ceea-ce a cauzat multă rău teoriei lor liberschimbiste fu exagerarea cu care ele au fost espuse. Astfel economia politică ortodoxă afirmă că țările protecționiste mergeau spre ruină. De sigură însă, că America protecționistă, de vr'o 30 de ani, nu s'a ruinat.

Vorbirea d. Alglave fu singurul ton mai protecționist în delibărările congresului. Între altele d. Alglave disc că protecțiunea nu a urcat prețul pânei, la ceea ce d. E. Van Elvrig dedă un răspuns zdrobitor. Pentru aci, decă prețul pânei a fost, ori nu urcat prin protecțiune, n'avem decât să comparăm prețul pânei dintr-o țară protecționistă și din altă liberschimbistă. Înainte de 1887 prețul grâului era în Franca 3 franci mai scump decât în Belgia, și vama era de 3 fr. În 1887 vama e ridicată la 5 fr. ér diferența între prețul din Bruxelles și prețul din Paris era de asemenea cam de 5 fr.

În general protecțiunea n'a fost favorabilă industriei ruse, adaugă un fabricant din Lodz. Materialul cumpărat în Anglia, seu în Belgia, devine în Rusia 50% mai scump ca în țările menționate. Protecțiunea cărbunelui vine apoi și ea de maresce cheltuelile producției obiectelor. Producțiunea este cauza urcării tarifelor de transport, ceea-ce împedează dezvoltarea tuturor industriei.

(Va urma.)

Teatru german în Brașov.

„Die Kinder der Excelenz“, de E. Wolzogen și W. Schumann, e o comedie c'una sugetă foarte interesantă și fină. Scenele ei țin pe public într-o încordată și plăcută atențiune și nu i lasă timp să devie impaciencă. Comedia are un caracter mai mult de melo-dramă, ea conține mai mult scene mișcătoare, decât vesele. Rolurile au fost foarte bine distribuite și de totă eselență în terpretate. Talentata în rolul de naivă Toni Robeșă contribuită și acum multă la reușita piesei, asemenea și d-lă Fielitz a jucat cu o deosebită incusință și lejeritate pe american, ér d-lă Müller cu multă tact pe maiorul pensionat.

„Cyprienne“, comedia de Sardou, e o piesă ușoră francesă. Sugetul ei: O părechă căsătorită de orând. Elă un bărbat cu minte, ea fată de casă bună, însuși crescută tot în pension. Își închipuie, ca fată, căsătoria mai plină de farmece și aventuri. După ce se mărită o apucă urit și astfel pentru distrațiunea sa amorescă ténăra naivă într'un vârt al ei. Bărbatul ei observa acésta și îi reuși prin apucături dibace să facă pe cei doi naivi să ordă, ca elă ar fi gata să cedeze locul seu rivalului și că n'ar vré să împedeze căsătoria între amândoi, re-

servându-și pentru elă un loc de prieten. Deôreca însuși tocmai piedecile sunt cari ridică farmecul unor astfel de aventuri, ténăra femeie începuse să găsescă pe vârtul ei urit, prost și grosolan, pe când pe bărbatul ei îl găsese că e mai frumos, mai șarmant și mai delicat, și astfel se amoresc din nou în elă, lăsându buzată pe adorator. Rolul acestei dame îlă jucă D. ra Marcella Feldern cu multă și naivitate; mișcările ei au fost foarte naturale și neslitate, n'au lăsat nimic de dorit afară de vocea ei, care este puțin răgușită, dér prin jocul ei bun și viu face să nu se observe multă nici acésta. D. lă Berla, cu figura-i simpatică, ni-a dovedit deja în piesele, ce s'au reprezentat până acum, că este un bun actor. Aséră ajutat cu multă eleganță și fineț. În genere putemă dice, că societatea Berger de astădată e mai forte în puterile ei. Mai amintim pe d-lă Fielitz, care jucă cu multă pricepere și multă haz pe chelnerul din orașele mari. Păcat, că teatrul nu e mai bine cerosat, căci repertoriul conține piese alese. Deséră se va da „Schuldig“, dramă de Richard Voss.

TELEGRAMELE

„Gazetei Transilvaniei.“

(Serviciul biurolui de cor. din Pesta)

Budapesta, 5 Octomvre. De altăeri noapte și până eri la 6 ore s'era, s'au constatat 26 casuri de coleră, 11 decese. Dela 6 ore s'era și până la miezul nopții din nou au fost transportați în spitalul de barace 24 bolnavi de coleră; 6 au murit dintre ei, trei au fost eliberați sănătoși.

În Soroksar și în Czegled s'au ivit câteva un casu de morțe de coleră. Ministerul de interne a dat ordin pe cale oficială tuturor locuitorilor din comunele de-alungul Dunărei, de a nu bea apă nefertă din Dunăre.

Berlin, 5 Octomvre. Călăritul locotenentului Miklossy a durat 75 1/2 ore, ală doilea, care a sosit, Csavossy, este în condiții bune.

Viena, 5 Octomvre. Prințul Frideric Leopold de Prusia a ajuns celă dintău dintre călăreții germani la 7 și 45 minute s'era în Viena. Elă a fost primit cu aclamațiuni de către publicul adunat; ală doilea a sosit căpitanul Fepper Laski.

Berlin, 5 Octomvre. Diarele de aci constată seriose deosebiri de vederi între cancelarul Caprivi și ministrul președinte Eulenburg, din cauza creditelor militare.

Paris, 5 Octomvre. Scirea despre căsătoria lui Milan este desmintită în mod formal.

DIVERSE.

Electricitatea în parlament. Un electrician din Japonia a inventat un mijloc ingenios, după care deputații potă vota cu bile, fără să se misce de pe scaun. Îndărătul fotoliului presiunțial e o ladă mare în care sunt scrise numerile dela 1—500. Sub fiecare număr e o bilă. Deputatul n'are decât să apese pe un buton electric, ce se află la un picior al fotoliului, pe care șede. Firul electric mișcă bila corespunzătoare. Acésta cade într-o cutiță. Astfelă facă toți deputații. Bilele rămase în lada aceea mare reprezintă numărul deputaților absenți seu cari n'au votat. După ce ele au fost numerate, un secretar apasă de un buton electric și bilele se rostogolesc iar la locul lor de mai înainte. Tôte aceste mișcări se fac prin ajutorul electricității.

Recomandațiune. Șeful: „Așadéră, d ta, voesc să fi în biroul meu dirigentul afacerilor? Posești tôte capacitățile pentru postul acesta. — Ténărulă „D-le, eu suntă capabil la tôte!“

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregorlu Maleră.

Cursul pieței Brașov

Table with exchange rates for various currencies and goods in Brașov, including gold, silver, and paper money.

Table with exchange rates for various currencies and goods, including gold, silver, and paper money.

Praturile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decât fiecare cutiă este provădută cu marea de apărare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de lecuire durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai cerbicioși la stomach și pânțec, în contra cărceilor și acrelei la stomach, constipațiunii cronice, suferinței de ficat, congestiunii de sânge, haemorrhoidelor și a celorlți mai diferite bôle femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce crește mereu de mai multe decenii încôce.

Falsificațiunile se vor urmări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, decât fiecare sticlă este provădută cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este forte bine cunoscută ca unu remediu popularu cu deosebire prin trasu (frotat) alinâ durerile de șoldină și reumatismu și a altor urmări de rēcělă.

Apă de gură-Salicyl a lui Moll.

(Pe baza de natron Acid-salilicic)

La întrebunțarea gîlnică, cu deosebire importantă pentru copii de orî-ce etate și adulți, asigură cęstă apă de gură conservarea sântetôsă și mai departe a dinților. Prețulu sticlei provădute cu marca de apărare a lui A. Moll 60 cr.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. Moll, c. și r. furnisoru alu curții imperiale Viena, Tuchlauben 9. Comande din provinciă se efectuează gîlnicu prin rambursă postală.

La deposite se se cęră anumitū preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Deposite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victoru Roth, Fr. Kellemen și Ed. Kugler, precum și la D. Eremia Nepoții, J. L. & A. Hesshaimer și Jul. Hornung & Teutsch.

804-28.

Deschidere de hotelu.

Imi iau libertatea a aduce la cunoscintiă p. t. publicului, că am luat în arêndă

Hotelul „Europa”

în Strada vămii, și l'am și deschis. În acestu hotelu se află 30 odăi elegantu mobilate și unu salonu de mîncare cu apartamente laterale.

Asigurându despre cea mai mare comoditate și curățeniă, despre esceleanta bucătăriă, vinuri bune, serviciu promptu și prețuri potrivite, mă rog de sprijinul binevoitoru alu onor. publicu.

Se primesc și abonamente pentru esterni și se voru executa spre mulțămire.

Cu stimă,

Tunyogi,

hotelieru.

935,3-2.

Avisu d-loru abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunii se binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pe fâșia sub care au primitu diarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, se binevoiască a scrie adresa amuritu și se arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.”

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Octomvre 1892.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, etc.), train numbers, departure times, and arrival times.

Nota: Numerii încadrați cu linii grôse însemnăză ôrele de nôpte.